

Владислав Струтинський, Людмила Струтинська-Струк

Зовнішня політика країн Вишеградської четвірки в умовах російсько-українська війна

Постановка проблеми

Відносини між країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) – Польщею, Чехословаччиною та Угорщиною у різні історичні періоди відігравали і будуть відігравати важливу роль як для кожної з них окремо, так і для регіону в цілому.

Безумовно, процес становлення та розвитку співробітництва між офіційними Варшавою, Будапештом, Прагою, а починаючи з 1993 р. і Братиславою¹, в сучасних реаліях, набули надзвичайної актуальності. Це, у свою чергу, обумовило зростання відповідальності національних політичних еліт щодо формування зовнішньої політики цих країн у регіоні ЦСЄ. Дана проблема особливо загострилась у зв'язку з російсько-українською війною. Все це обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

І. 90-і роки ХХ ст. виявились для Польщі, Угорщини, Чехословаччини, періодом доленосного вибору шляхів подальшого розвитку, як в економічній, так і у військово-політичній сферах. Після припинення діяльності Ради економічної взаємодопомоги (червень 1991 р.), економічного об'єднання країн, так званого соціалістичного табору, та Варшавського договору (1 липня 1991

¹ 17 липня 1992 року Народна рада Словаччини прийняла декларацію про незалежність Словацької республіки. Остання хвилина 31 грудня 1992 року закінчила відлік часу в історії Чехословаччини. З боєм годинника опівночі на 1 січня 1993 року на карті Європи з'явилися дві нові держави – Чеська Республіка і Словацька Республіка.

р.), військово-політичної організації країн «соціалістичної співдружності», утворився певний вакуум у стосунках між країнами цього регіону. Перед політичними елітами постала нагальна потреба прийняття радикальних і оперативних рішень, щодо подальших напрямків співробітництва поміж собою. Але особливої ваги набувала проблема інтегрування в об'єднану європейську спільноту. Міжнародні реалії вимагали від Польщі, Угорщини, Чехословаччини поглиблення співпраці в різноманітних галузях у межах загальноєвропейських інтеграційних процесів.

Історія надає приклади коли в умовах гострих міжнародних криз країни досягали певного консенсусу, щодо подальших спільних дій по подоланню негативів перехідного періоду. Власне подібного типу політична подія відбулася 1 листопада 1335 року. Вишеградський замок, на той час резиденція угорських королів, став місцем зустрічі угорського короля Карла I Роберта, чеського короля Яна I Сліпого (Люксембурзького) та польського короля

Казимира III, які, сформувавши антигабсбургську коаліцію, домовились тісно співпрацювати в політичній та економічній сферах. На противагу Австрії було ухвалене стратегічне рішення щодо розбудови та регулювання північного торгового шляху. Воно сприяло посиленню як торгово-економічних зв'язків, так і ролі регіону загалом².

Поважна історична подія, яка відбулась 656 років тому, отримала своє продовження вже у XX ст. Під час конференції у Вишеграді 15 лютого 1991 року президент Чехословаччини Вацлав Гавел, прем'єр-міністр Угорщини Йозеф Анталла та президент Польщі Лех Валенса домовились про створення групи, яка увійшла в історію спочатку як Вишеградський трикутник, а пізніше як Вишеградська четвірка (V 4). Ця подія мала продемонструвати територіальну близькість, культурну та історичну спорідненість, а також єдність поглядів на майбутнє народів цієї частини Європи.

Була започаткована співпраця у напрямку розвитку відносин із співтовариством європейських країн, подання заявок на вступ до їх групи, а також домовились координувати зусилля щодо виходу зі східного блоку та подальшого вступу до НАТО та ЄС.

Під час зустрічі лідери підписали декларацію³ про співпрацю між трьома, на сьогодні чотирма країнами, з метою прискорення інтеграційних процесів

² Див. більше: Віталій Лебедюк. Вишеградська четвірка: від ідеї до успішного проекту, <https://eprints.oa.edu.ua/8333/1/Лебедюк.pdf> [дата звернення: 11.02.2021].

³ Visegrad Declaration 1991. Declaration on Cooperation between the Czech and Slovak Federal Republic, the Republic of Poland and the Republic of Hungary in Striving for European Integration,

загальноєвропейського характеру. Їхня співпраця виявилася надзвичайно важливою саме в перехідний період від попереднього тоталітарного режиму до вільного, плюралістичного та демократичного суспільства.

Успішне формування Вишеградської групи було мотивовано низкою чинників, зокрема близькістю ідей тодішніх керівних політичних еліт. Координація зусиль з урахуванням національних особливостей підвищувала шанси на досягнення бажаних цілей і зближувала процеси по їх реалізації. Різноманітна та багата культурна спадщина цих народів відображала фундаментальні цінності досягнень європейської думки. Взаємний духовний, культурний та економічний вплив упродовж тривалого часу, зумовлений близькістю, сприяв співпраці на основі природно-історичного розвитку.

Підписуючи Вишеградську декларацію, вище керівництво, на той час трьох країн, зобов'язалося поважати право народів висловлювати власну ідентичність. Воно підкреслило, що національні, етнічні, релігійні й мовні меншини, відповідно до традиційних європейських цінностей та в гармонії з міжнародними документами з прав людини, повинні мати можливість корис-

туватися всіма правами в політичному, соціальному, економічному та культурному житті, а також в освіті. У єдиній Європі, до якої країни прагнули інтегруватися, можна зберегти культуру та національний характер, повністю усвідомивши універсальну систему людських цінностей.

Також однією з не менш важливих причин створення Вишеградського об'єднання могла бути свого роду відповідь на процес об'єднання Німеччини.

Об'єднуючись, офіційні Варшава, Будапешт та Прага створювали важливий інструмент взаємодії з НАТО і ЄС, який у перспективі сприяв би їх входу в ці міжнародні організації.

Окрім того, з точки зору подальшої стратегічної перспективи, Вишеградська група набувала важливого значення у процесі формування нового центру в даному регіоні європейського континенту.

Перспектива членства в Організації Північноатлантичного договору та Європейському Союзу спонукала уряди Польщі, Чехії та Угорщини активізувати співпрацю в рамках Вишеградської групи та прийняти спільну позицію в переговорах з представниками ЄС і НАТО. Інтенсивні зусилля адміністрації Клінтона зломали опір Росії та переконали країни-члени НАТО в історичній важливості розширення Альянсу на схід, що значною мірою сприяли досягненню стратегічних цілей V4. Польща, Угорщина та Чехія приєдналися до

<https://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations/visegrad-declaration-110412>
[дата звернення: 11.02.2021].

НАТО в 1999 році; Словаччина змарнувала свій шанс через порушення в демократичних процесах і антизахідну риторику націоналістичних партій. Тим не менш, незабаром уряд Мечіяра змінила прозахідна правоцентристська коаліція, яка швидко реанімувала відносини із Заходом і відновила діяльність у межах Вишеградської групи. Це дозволило V4 вести ефективні переговори про членство з Європейським Союзом, які завершилися його розширенням до країн Центральної та Східної Європи у 2004 році. Того ж року Словаччина вступила до НАТО, зрівнявшись за рівнем безпеки з сусідами. Це стало кульмінацією багаторічних зусиль щодо «повернення до Європи» та «приєднання до євроатлантичної спільноти безпеки».

З досягненням головних цілей об'єднання шукало сенс для подальшого існування, відтак було створено Міжнародний Вишеградський фонд (IVF) з офісом у Братиславі, що й донині залишається єдиним реально діючим органом у межах «четвірки». Він фінансує різні освітні, культурні та молодіжні проекти як на території V4, так і в інших країнах, зокрема Україні й Молдові.

У межах групи у різні роки з різною інтенсивністю проводилися зустрічі президентів, прем'єр-міністрів, профільних міністрів. З середини 2000-х років Вишеградська група перейшла на більш активну міжнародну співпрацю, зокрема зустрічаючись у різних розширених форматах Вишеградська група +, наприклад з Україною чи Австрією, або в багатосторонніх форматах, як Вишеградська група + Веймарський трикутник чи Вишеградська група + Західні Балкани. Тоді ж було вирішено започаткувати військову співпрацю у межах квартету, а в 2016 році навіть започатковано періодичні чергування Вишеградської бойової групи.

II. 33 роки діяльності Вишеградської четвірки засвідчили, що у міждержавній співпраці країн були як надзвичайно успішні періоди, так і певні часи, коли виникали складні проблеми. З самого початку Вишеградська група бореться з труднощами, пов'язаними з розбіжністю національних інтересів, етнічною напруженістю та внутрішніми розбіжностями, якими політики часто користуються для реалізації власних амбіцій.

Наприклад, прослідковувалась *різниця між самими європейськими стратегіями*, яких дотримуються члени «четвірки»: – *Польща* прагнула одночасно поглибити й розширити інтеграційні процеси; – *Словаччина*, вступивши до єврозони, надавала перевагу економічному аспекту співпраці; – у *Чехії* був помітний євроскептицизм, а отже, прохолодне ставлення до надмірних європейських ініціатив; – а *Угорщина* взагалі перебувала в ізоляції у середовищі «старих» членів ЄС.

Інше дискусійне питання полягало в тому, чи сприятиме чинник відсутності формальних структур управління досягненню консолідованої позиції її членів або ж, навпаки, заважатиме формувати центральноєвропейський порядок денний.

Також, незважаючи на вдаване «мирне розлучення» Чеської та Словацької Республік у 1993 р., *економічні диспропорції*, які виникають у розвитку обох країн подекуди використовуються словацькою стороною для обвинувачення Праги у привласненні більшої частки із колишніх чехословацьких золотовалютних активів. У 1993–1998 рр. однією з причин конфліктогенності між сусідніми державами була також політика словацького прем'єр-міністра В. Мечіара, оскільки саме він наголошував на факті дискримінації Словаччини й наявності т.зв. міжнародної змови проти Братислави, у якій «сусід», на його думку, відіграє головну роль. У відповідь чеські політики наполягали на існуванні великого боргу СР, який, до того ж, підтверджений міжнародним аудитом.

Досить складною виявилась проблема, яка має і відкриті, і латентні прояви, що пов'язана з *етнополітичними суперечностями* в центральноєвропейському регіоні, зокрема між Угорщиною та Словаччиною. Об'єктивною передумовою формування цього конфлікту є чисельна угорська меншина (орієнтовно 500 тис. осіб) на території СР, яка, до того ж, упродовж постсоціалістичних десятиріч набула *політичної суб'єктності*, сформувавши етнічні партії та отримавши представництво в органах влади, у т.ч. парламенті і уряді.

Маємо підстави констатувати, що одним із джерел конфлікту постала стратегія Будапешта щодо надання всебічної підтримки етнічним угорцям, які проживають у сусідніх країнах і пов'язане із цим побоювання Словаччини щодо збереження суверенітету над територією, на якій зростає політична вага угорської меншини.

Особлива напруженість у відносинах між сусідніми державами виникла на початку 2010-х років, коли набула чинності процедура спрощеного отримання громадянства Угорщини жителями, які постійно проживають на території суміжних країн. Відповідно до нового варіанта закону представникам угорської меншини у Словаччині були надані політичні права, а також можливість балотуватися в національний парламент. Пріоритетним завданням було проголошено створення угорської 13 територіальної автономії у Словаччині, Румунії та Україні для збереження розірваної межами угорської нації.

Співпрацю чотирьох центральноєвропейських країн умовно можна розподілити на декілька етапів.

1991–1992 роки – період створення Вишеградської групи. Усі країни-члени задекларували прагнення стати членами Європейського Союзу, сприймаючи інтеграцію в ЄС як ще один крок уперед у процесі подолання штучних розподільчих ліній у Європі через взаємну підтримку.

Головною об'єднувальною ідеєю була консолідація зусиль країн Центральної Європи для якнайшвидшої євроатлантичної інтеграції на противагу так званій можливій «радянській загрозі». Отже, цілком зрозуміло, що міждержавна регіональна інтеграція була засобом безпеки, а не ціллю. У цей період Вишеградська група мала найважливіше значення під час переговорів із НАТО та ЄС. У наступні роки інтенсивність співпраці між країнами Вишеградської групи почала послаблюватися через поширеність ідеї про те, що окремі зусилля щодо приєднання до євроатлантичних інтеграційних угруповань будуть більш ефективними.

1993–1998 роки – період стагнації регіональної Вишеградської співпраці. Поглиблена співпраця щодо регіональної інтеграції в економічній і культурній царинах упродовж 1990-х років, а також наявність проблем внутрішніх системних трансформацій так і не дала відчутних результатів. Це пов'язано з неефективним винятково політичним співробітництвом між країнами. Тому цей період можна охарактеризувати як крах ілюзій країн Вишеградської четвірки щодо їх швидкої, майже автоматичної європейської інтеграції.

1998–1999 роки – період відродження Вишеградської співпраці. Активізація регіональної кооперації бере свій початок від запрошення Словаччини до активної співпраці у Вишеградській групі, що офіційно зробив прем'єр-міністр Чехії 11–12 вересня 1998 року на засіданні Центральноевропейської асоціації вільної торгівлі (Central European Free Trade Agreement). Це де-факто визначило й реорганізувало Вишеградську четвірку. Важливою подією цього періоду було те, що країни Вишеградської групи підтримували євроатлантичну інтеграцію Словаччини після зміни в Словацькій Республіці внутрішньополітичної ситуації.

Про своєрідне відродження Вишеградського об'єднання може свідчити саміт 14 травня 1999 року в Братиславі. За результатами саміту було схвалено конкретний план дій у восьми напрямках співпраці (зовнішня політика, внутрішні питання, культурні програми, спортивна та молодіжна співпраця, наука і технології, навколишнє середовище, інфраструктура, транскордонне співробітництво), а також змінено стратегію з питань безпеки.

1999–2002 роки – важливо підкреслити, що саме з 1999 року до змін 2002 року керівну роль в організаційному функціонуванні об'єднання виконували прем'єр-міністри країн Вишеградської четвірки.

III. Досить регулярні зустрічі керівництва країн Вишеграду різних рівнів вносило свій позитив у розвиток відносин між ними. Хоча V4 бракує єдності на зразок Бенілюксу, але Вишеград має потенціал, щоб представляти об'єднану позицію всередині Європейського Союзу. У цьому контексті слід зазначити, що відповідно до Лісабонського договору, який унормовує інституційні процедури в ЄС, Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина отримали разом 46 голосів у Європейській Раді⁴. Крім того, про певне друге дихання Вишеграду свідчить його активне позиціонування всередині ЄС і в сусідніх державах як носія т.зв. центральноєвропейського духу, що базується на поєднанні традицій, креативності й модерних структур в економіці та соціальній сфері.

Водночас маємо підстави констатувати, що як форма регіонального співробітництва Вишеградська четвірка може ефективно функціонувати в межах ЄС доти, доки доповнює інші платформи для співробітництва та сприяє процесу поглиблення європейської інтеграції. Із цією метою V4 запропонувала свою модель регіональної співпраці як приклад для країн Західних Балкан і Східної Європи.

Подальший аналіз питань, пов'язаних саме з проблемою становлення та розвитку відносин між Вишеградською групою та власне Україною дає підстави констатувати, що від початку даний процес був досить динамічним. Співпраця розвивалася як на двосторонньому рівні, з країнами, членами V4, так і в форматі «Вишеградська четвірка + ». Проте в деяких сферах співпраця, яка була започаткована вже після реанімації діяльності Вишеградської групи у 1998 році, вступу країн до Європейського Союзу, а пізніше підкріплена багатообіцяючими політичними змінами в Україні взимку 2004 року, можемо говорити про можливості для більш ґрунтовного співробітництва між офіційним Києвом та країнами Вишеграду.

Початком формальних взаємовідносин V4 з Україною стала зустріч у Високих Татрах у грудні 1999 р., коли президенти чотирьох країн Вишеградської групи заявили про своє бажання підтримувати проєвропейські сили в Україні. Україна, в свою чергу, ще у 1993 р. на законодавчому рівні, у Постанові

⁴ Цит. за: С. І. Міт'яєва, М. О. Ленд'єл, А. Д. Стряпко, А. М. Крижевський [та ін.], Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України : *аналіт. доп.*, (Сер.«Міжнародні відносини», вип. 3), Київ 2014, с. 10.

Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України»⁵, зафіксувала своє прагнення до співробітництва з країнами V4 Першим кроком на цьому шляху стала українсько-польська міжурядова угода 1993 р. про міжрегіональне співробітництво. Фактично цією угодою було започатковано створення специфічного сегменту міжнародно-правової бази співробітництва України з державами Центрально-Східної Європи, зокрема з країнами Вишеградської четвірки. Аналіз свідчить, що держави V4 надавали відчутну політичну підтримку євроінтеграційному курсу нашої держави в рамках так званої «групи друзів» України в ЄС, під час головування в Євросоюзі, офіційно підтримуючи План дій «Україна – ЄС»⁶.

Співпраця Вишеградської групи з Україною, яку вже можемо вважати більш-менш системною, розпочалася у 2004–2005 рр. У цьому контексті почав з'являтися формат V4+Україна, який допоміг перенести досвід Вишеградської групи в країни Східної Європи. Спочатку рівень співпраці не був інтенсивним, а напрямки та форми співпраці обмежувалися дискусіями без відчутних результатів. Сфери взаємодії в основному включали енергетику, безпеку та оборону.

Співпраця активізувалась у 2014 році, коли Україна стала жертвою російської агресії. Наразі можна з упевненістю сказати, що пік результативної співпраці з V4 був досягнутий у 2015–2016 роках, як на політичному рівні, так і в реалізації конкретних проектів. Країни Вишеградської групи одними з перших зробили спільні заяви про підтримку територіальної цілісності та суверенітету України.

У найдраматичніший момент, коли Київ зіткнувся з необхідністю боротьби з російськими окупантами на сході та реалізовував програму реформ, чотири країни Групи виступили зі спільною ініціативою розподілу та координації своєї допомоги в процесі трансформації України. Регулярні зустрічі у форматі V4+Україна на міністерському рівні, а також спільні тематичні конференції та воркшопи показали українцям зразкові рішення у сфері енергоефективності, децентралізації, освіти та розвитку малого та середнього підприємництва.

Оскільки енергетична безпека є одним із найважливіших пріоритетів V4, за прямої підтримки Групи Україні вдалося забезпечити альтернативні постачан-

⁵ Див.: Постанова Верховної Ради України. Про основні напрями зовнішньої політики України, «Відомості ВР України» 1993, № 37.

⁶ Див.: V. Macháček, (Czech Republic), I. B. Артьомов, м. Ужгород, (Україна). Регіональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України, <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19914>

ня природного газу, тим самим зменшивши енергетичну залежність від Росії⁷. Позиція Групи у справі європейської інтеграції України донедавна завжди була корисна і конструктивна. Україна була запрошена до участі в військовій Групі ЄС V4. Українські військові пройшли відповідний вишкіл і були готові до виконання поставлених завдань вже в першій половині 2016 р. Також Україна стала одним з найбільших зарубіжних грантоотримувачів Вишеградського Фонду з поза регіону V4. У найтруднішому 2014 році річний рівень підтримки для України сягнув 1,3 мільйонів євро⁸.

IV. Формат спільних дій на міжнародній арені, особливо у галузі забезпечення своєї безпеки, надзвичайно актуалізувався у зв'язку з широкомасштабним вторгненням росії на територію України. Фактично 24 лютого 2022 р. розпочалась російсько-українська війна. День нападу росії на Україну змінив всю Європу. Ідеться не тільки про гуманітарний вимір – багато в чому це об'єднало країни Старого Континенту. Але, що особливо важливе, про політичну, фінансову і, нарешті, і, можливо, перш за все, військову підтримку.

Ця трагічна подія вимагала якісних змін напрямків взаємовідносин між Україною та Вишеградською четвіркою. Саме в цій ситуації, як це не прикро констатувати, відмінності в підходах щодо оцінки позиції росії стосовно України та причин, які допровадили до російської агресії, поділили чотири держави Вишеградської групи.

Чи можна сказати, що російська агресія паралізувала Вишеград? У певному сенсі так... Стаття не дає можливості всебічно та глибоко проаналізувати приклади, яких є чимало, що підтверджують позицію країн Вишеградської групи у відносинах як між собою, так і на міжнародному рівні під впливом російсько-української війни. Маємо підстави констатувати, що Вишеградський квартет зараз дійсно переживає не найкращі часи, а однією з причин цього є ставлення до війни в Україні та до росії, як країни-агресора. З точки зору загальної оцінки позиції країн Вишеградської четвірки маємо підстави констатувати, що вони на початку війни ніби домовились консолідовано підтримувати Україну. Наприкінці вересня 2022 року, після тривалої перерви, зустрілись міністри оборони Чехії, Словаччини, Польщі та Угорщини (до цього зустрічі відбувались регулярно!). А 11 жовтня у столиці Словаччини Братиславі

⁷ 6 Cyt. za: Співробітництво в сфері безпеки У4 + Україна: межі можливого, <http://prismua.org/v4ukraine-security-cooperation-limits-possible-ukrainian-perspective/>

⁸ 7 Див.: V4 + Ukraina czy V5?, <https://www.euractiv.pl/section/grupa-wyszehradzka/opinion/v4-ukraina-czy-v5/> [cyt. z ekrana TV, 3.05.2023].

навіть відбулася зустріч президентів країн V4 – Анджея Дуди, Зузани Чапутової, Мілоша Земана та Каталін Новак⁹.

Проте, подальша діяльність Вишеградської четвірки засвідчила зростання у стосунках між країнами досить серйозних протиріч щодо оцінки причин і перебігу війни, позиції Росії, а також НАТО та ЄС.

Зовнішньополітична діяльність країн V4 після початку російсько-української війни дає підстави констатувати, що найбільшу кризу в Групі спричинила позиція Угорщина. У березні 2022 року, вона відмовилася підтримати Україну в боротьбі з російською агресією. Уряд у Будапешті продовжував контакти з Москвою і заборонив транспортування західної зброї в Україну через територію Угорщини. «– Це не наша війна, – заявив прем'єр-міністр Віктор Орбан у липні в програмній промові на з'їзді представників угорської меншини на румунському курорті Бейле-Тушнад. – Україна ніколи не зможе виграти війну з Росією, – сказав тоді він. І далі додав, що санкції ЄС проти Москви – це постріл у ногу¹⁰.

Після цього виступу в Румунії Орбан – можливо, несподівано для себе – перетворився на справжнього «токсичного» політика, якого стало просто небезпечно запрошувати з візитами з погляду реакції громадської думки. Наприклад, польська «Rzeczpospolita», надрукувала статтю, в якій наголошувалось: «Неможливо виступати на захист України, поки вашим союзником є друг Путіна. Не можна виступати за солідарність та відкритість і в той же час заплісцувати очі на соціально небезпечні висловлювання, що загрожують розколом у суспільстві. Мовчання – це такий самий злочин»¹¹. Автор статті вимагав від польського уряду зайняти чітку позицію і засудити погляди глави угорського уряду.

Подальші висловлювання Віктора Orbana, щодо війни росії проти України цілком правдоподібно охарактеризувати як відверто расистські. Трагедію для сотень тисяч людей він охарактеризував як «війну слов'ян», до якої угорці не мають жодного стосунку. А причиною війни на думку угорського прем'єра, є небажання України виконувати Мінські угоди і неготовність Заходу надати Росії гарантії невступу України до НАТО¹².

⁹ Див.: L. Palata, *Grupa Wyszegradzka. Czy jest szansa na reset?*, <https://www.dw.com/pl/grupa-wyszegradzka-czy-jest-szansa-na-reset/a-63556831>

¹⁰ Цит. за: *ibidem*.

¹¹ Цит. за: В. Портніков. Орбан про війну Росії проти України. Про що свідчать заяви прем'єра Угорщини?, <https://www.radiosvoboda.org/a/orban-viyna-rosiya/31966481.html>

¹² *Ibidem*.

Досить активно пропагує оцінку подій, що стосуються російсько-української війни і міжнародної ситуації навколо неї Міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто. Ось тільки один з прикладів. Петер Сійярто черговий раз різко розкритикував американського посла Девіда Прессмана, заявивши, що той займається «пропагандою війни», тоді як Будапешт – на боці миру.

У відповідь, на початку травня 2023 року, посол США в Угорщині дав інтерв'ю агентству AFP, у якому розкритикував замовчування Будапештом причин війни в Україні.

«В Угорщині, на жаль, воліють говорити про фальшиву культурну війну, тоді як по сусідству йде справжня війна, де тисячі людей гинуть в агресивній війні Володимира Путіна. І річ не в лівацтві. Річ – у Росії», – підкреслив дипломат¹³.

Прессман також розкритикував особисто голову МЗС Угорщини, який з лютого 2022 року здійснив, за його словами, п'ять візитів до Москви, й поширення в країні кремлівської дезінформації. Як відомо, попри вторгнення росії в Україну угорська влада не розірвала зв'язки з РФ. Зокрема, уряд Угорщини активно лобював в ЄС звільнення від будь-яких санкцій, накладених на російський газ, нафту та ядерне паливо, а також постійно погрожував накласти вето на пропоновані дії ЄС проти Москви.

Аналізуючи позицію Чехії, Словаччини, Польщі у 2022 – початку 2023 років потрібно наголосити, що вони активно допомагали Україні у політичній, економічній, гуманітарній, і, що важливо, у військовій сферах. Польща і Чехія як перші країни НАТО надали уряду в Києві танки і важке військове озброєння, Словаччина доставила навіть систему протиповітряного захисту S300. У перерахунку на число населення Польща і Чехія прийняли найбільше українських біженців, Угорщина натомість небагатьох.

Після перемоги партії Fidesz Віктора Орбана на парламентських виборах в Угорщині у квітні 2022 року, деякі політичні спостерігачі навіть передрікало кінець V4¹⁴.

Ситуація у стосунках між країнами Вишеградської четвірки ще більш ускладнилась після парламентських виборів у Словаччині восени 2023 року. Голова популістської партії Smer-SD Роберт Фіцо після перемоги його партії на виборах став прем'єр-міністром. Його передвиборча риторика складалась

¹³ Сійярто звинуватив посольство США в «пропаганді війни», «Європейська правда», 5.05.2023, <https://www.pravda.com.ua/news/2023/05/5/7400887/>

¹⁴ Див.: L. Palata, *Grupa Wyszegradzka. Czy jest szansa na reset?*, *op. cit.*

з обіцянок припинення надсилання зброї в Україну, блокуванні потенційного членство Києва в НАТО. Він також виступив проти впровадження санкцій щодо росії¹⁵.

Подальший розвиток подій засвідчив, що Словаччина фактично також підтримує на міжнародній арені позицію уряду В. Орбана. В деяких своїх публічних виступах Роберт Фіцо можливо навіть більш безапеляційно висловлюється щодо причин та наслідків російсько-української війни, характеризує і порівнює Україну та росію, як головних її суб'єктів.

Чого вартує заява словацького прем'єр-міністра щодо необхідності відмови України від окупованих росією територій. «[...] єдиний спосіб припинити війну росії проти України – це віддати частину своєї території східному сусідові». Фіцо досить цинічно трактує міжнародне право. За його словами визнання принципу територіальної цілісності у випадку України є лише теорією міжнародного права, і будь-який мир буде коштувати дорого, а росіяни виграють у військовому плані.

«З точки зору міжнародного права, кожен з нас визнає територіальну цілісність іншої країни, суверенітет, непорушність кордонів. Це гарна теорія міжнародного права. Але... росіяни ніколи не віддадуть Крим, ніколи не підуть з Донбасу та Луганська»¹⁶.

Він також висловив підтримку прем'єр-міністру Угорщини Віктору Орбану в блокуванні пакету допомоги ЄС Україні в розмірі 50 мільярдів євро в грудні 2023 р.¹⁷

27 лютого 2024 року у Празі відбувся саміт, на якому зустрілись прем'єр-міністри чотирьох країн «Вишеградської групи» – Дональд Туск, Петр Фіала, Роберт Фіцо і Віктор Орбан. Після саміту 27 лютого вони публічно висловили різні погляди на повномасштабне російське вторгнення в Україну¹⁸.

Зокрема, Прем'єр Чехії Петр Фіала на пресконференції після саміту визнав, що «Вишеградська четвірка» розходиться в поглядах на причини російської агресії в Україні і на форми допомоги, яку вони готові надати Києву.

¹⁵ Див.: В. В. Бусленко, Політика Словаччини щодо підтримки України в умовах військової агресії росії. Волинський національний університет імені Лесі Українки, «Політичне життя. Political life» 2024, No. 1, <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/15006>

¹⁶ Цит. за: А. Синявський. «Фіцо: РФ ніколи не поверне Крим Україні та не піде з Донбасу», «Європейська правда», <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/17/7184013>

¹⁷ Цит. за: Ю. Свиридчук, Прем'єр Словаччини: Україна повинна відмовитися від територій, щоб припинити російське вторгнення, «Politiko», <https://suspilne.media/666372-premer-slovaccini-ukraina-povinna-vidmovitisa-vid-teritorij-sob-pripiniti-rosijske-vtorgnenna/>

¹⁸ Див.: Лідери «Вишеградської четвірки» розійшлися у поглядах щодо агресії РФ проти України, «Європейська правда», «Українська правда», 27.02.2024, <https://www.pravda.com.ua/news/2024/02/27/7444006/>

За його словами, Угорщина і Словаччина не поділяють позицію Чехії та Польщі щодо підтримки України зброєю, але готові приєднатися в інший спосіб – гуманітарний або фінансовий.

Це підтвердив і голова угорського уряду Віктор Орбан, який погодився, що агресія Росії є порушенням міжнародного права і що Україна потребує допомоги – але додав, що Угорщина не відправлятиме Києву зброю.

Цю позицію підтримав і голова словацького уряду Роберт Фіцо. Він заявив, що визнає і поважає незалежність України. Але він також зазначив, що і Україна, і Російська Федерація потребують гарантій безпеки.

Прем'єр Польщі Дональд Туск після саміту «Вишеградської четвірки» висловив сподівання, що країни можуть хоча б частково співпрацювати в питанні допомоги Україні й що підтримка Києва «має бути більш однозначною».

Але й він, як і Фіала, відкинув заклики до «якнайшвидших» переговорів: «Моральна, політична та історична оцінка того, що відбувається сьогодні в Україні, повинна бути чіткою. У таких питаннях, як оцінка того, хто є жертвою, хто є агресором, немає місця для переговорів»¹⁹.

Розбіжності щодо підтримки України призвели до фактичного розриву між урядами Чехії і Словаччини, ще до недавнього єдиної країни – Чехословаччини. «...Прага призупинила традицію неформальних спільних засідань кабінету міністрів з Братиславою після зустрічі міністра закордонних справ Словаччини з його російським колегою Лавровим»²⁰.

У відповідь Фіцо звинуватив уряд Чехії, що він ставить під загрозу відносини з історичними братами та «зацікавлений у підтримці війни» в Україні²¹.

Безумовно, на взаємовідносини між країнами Вишеградської четвірки, суттєво вплинуть не узгоджені липневі візити Віктора Orbana до Києва, Москви, а далі до Пекіна та США. У цьому контексті варто наголосити, що з 1 липня Угорщина почала піврічне головування в Європейському Союзі де повинна буде займатися організацією роботи Ради ЄС, а відтак узгоджувати свою діяльність на міжнародній арені з відповідними структурами ЄС. Тому цілком закономірною є реакція країн ЄС та Євросоюзу в цілому на ці візити.

¹⁹ Цит. за: А. Синявський, «Фіцо: РФ ніколи не поверне Крим Україні та не піде з Донбасу», «Європейська правда», <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/17/7184013>

²⁰ Див.: Війна Росії проти України створила суперечки між урядами Чехії та Словаччини, 21.03.2024 р., <https://zn.ua/ukr/WORLD/vijna-rosiji-proti-ukrajini-stvorila-superechki-mizh-chehami-j-slovakami-wp-.html>

²¹ *Ibidem*.

Президент Ради Європейського союзу Шарль Мішель був змушений написати листа Віктору Орбану, в якому пояснив, що угорський прем'єр не має повноважень представляти Євросоюз на світовій арені²².

У цьому ж листі Мішель також відкинув заяви Орбана про те, що досі Євросоюз проводив «провоєнну політику» у питаннях України. «Це зовсім навпаки. Росія є агресором, а Україна є жертвою, яка здійснює своє законне право на самооборону», – написав Мішель у листі Орбану, додавши, що «жодна дискусія про Україну не може відбуватися без України»²³.

Цілком очікуваною була реакція офіційного Києва. МЗС України, коментуючи поїздки Орбана, наголосило про єдиний принцип миру – «жодних домовленостей про Україну без України»²⁴.

Також однозначною була позиція Польщі та Чехії щодо «миротворчих дій» угорського лідера.

Президент Чехії Петр Павел, під час розмови в Атлантичній Раді в межах свого візиту до Техасу після саміту НАТО пояснив, чому для світу важливо дбати про «далеку Україну». Він наголосив, що війна в Україні – це не просто війна за територію України, це війна за принципи. «Росія вважає, що вони можуть досягти своїх довгострокових політичних цілей військовою силою»²⁵. І далі, розвиваючи свою думку, він зауважив: «Справа не в тому, подобається вам Україна чи ні. Йдеться про те, чи хочете ви жити у світі, де правила мають значення. Тому що навіть такі віддалені від України країни, як, наприклад, Колумбія, можуть бути зацікавлені жити у світі, де їх захищатимуть якісь правила». За його словами допоки немає глобальної позиції щодо рішучих дій в Україні, як Росія, так і Китай мають надію, «що вони зможуть вирішити це на власних умовах»²⁶.

Перед Польщею постають більш складні проблеми, пов'язані не тільки з Україною, але й з подальшою діяльністю Вишеградської групи.

З 1 липня 2024 року вона розпочинає своє річне головування під гаслом «Повернення до коріння» (Back to Basics), де основна увага приділятиметься

²² Див.: Ю. Кобзар. ЄС влаштував Угорщині «м'яку ізоляцію» після турне Орбана до Москви й Пекіна, «Politico», 16.07.2024, <https://www.unian.ua/world/viktor-orban-zagnav-ugorshchinu-v-izolyaciyu-cherez-vizit-do-putina-12698748.html>

²³ *Ibidem*.

²⁴ Див.: Ю. Кузьменко, Орбан надав ЄС пропозиції про завершення війни в Україні після свого «мирного туру», 15.07.2024, <https://suspilne.media/790489-politico-borrel-vlastue-zasidanna-glav-m-zs-es-sob-voni-bojkotovali-zustric-v-ugorsini/>

²⁵ Цит. за: К. Чорновіл. Справа не в тому, чи подобається вам Україна: Павел сказав, чому світ не має забувати про війну, 14.07.2024, <https://www.unian.ua/world/viy-na-v-ukrajini-prezident-chehiji-rojasniv-chomu-svit-maye-pereymatisya-situaciyeyu-na-poli-boyu-12695742.html>

²⁶ *Ibidem*.

фундаментальним положенням, на яких створювалася група: свобода, права людини, верховенство права та залучення до процесу європейської інтеграції й співпраці заради безпеки в Європі. Окрім того, офіційна Варшава повинна враховувати й те, що з 1 січня 2025 року Польща матиме піврічне головування в Раді ЄС., тобто замінить на цій посаді Угорщину. А що Будапешт залишить у спадок Варшаві, враховуючи дії Віктора Орбана, на сьогодні напевне не зможе передбачити ніхто з європейських політиків.

МЗС Польщі наголосило, що керівництво країни, під час головування у V4, зосередиться на трьох пріоритетах: підвищенню добробуту громадян чотирьох країн, зокрема покращенню багатовимірної безпеки; розвитку інфраструктурних зв'язків і транспортного сполучення між країнами V4; діях, спрямованих на розкриття потенціалу співпраці між країнами.

Для України є важливим те, що Варшава засвідчила: елементом, нерозривно вплетеним у три пріоритети Польського головування у V4, буде підтримка України, яка бореться за незалежність проти російського агресора²⁷.

Тобто, перед польською політичною елітою постало доволі непросте завдання: об'єднати країни «четвірки» заради певних форм допомоги Україні, а також заповнити прогалини і надолужити згаяне після головування Будапешту в ЄС, знову ж у напрямку підтримки України.

Підсумовуючи роздуми над проблемами міжнародної діяльності Вишеградської групи як міжурядової організації та діяльність держав, які входять до цього об'єднання в умовах російсько-української війни, маємо підстави окреслити певні висновки:

- Концептуальні ідеї викладені засновниками, Вацлавом Гавелом, Лехом Валенсою та Йозефом Анталом у Декларації у 1991 році, витримали випробування часом. Саме спільні дії сприяли економічному зростанню Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини та їх досить швидкому входженню в НАТО та ЄС;
- Спільність дій на шляху до НАТО та ЄС формували розуміння у правлячих політичних і державних еліт цих країн, що саме консолідована позиція в структурах НАТО і особливо ЄС є вигідною для них, особливо в економічних питаннях;
- Але поряд з цим функціонування V4 висвітлює і певні проблеми, протиріччя, які існували між країнами і формувались протягом сторіч.

²⁷ Див.: Ю. Банахевич, Польське головування у «Вишеграді»: непросте завдання зі складними партнерами, Варшава, 1.07.2024, <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3880682-polske-golovuwna-u-visegrad-neproste-zavdanna-zi-skladnimi-partnerami.html>

Саме дискусії над ними, а відтак усунення певних негативів, які могли погіршити відносини між країнами, вже залежали від політичної культури правлячих еліт. Власне вони є лідерами Вишеграду і повинні відчувати відповідальність за реалізацію Вишеградської декларації 1991, автором якої був дійсний демократ, гуманіст, авторитет постсоціалістичних країн Центрально-Східної Європи Вацлав Гавел. Керівництво країн V4 зобов'язано навчитися йти на компроміси, які, у кінцевому підсумку, ставатимуть корисними як для своїх держав, так і Вишеграду в цілому.

- Справжнім випробуванням для Вишеградської четвірки виявилась російсько-українська війна. Вона висвітлила саме державницьку позицію лідерів цих країн – президентів, прем'єр-міністрів, їх розумінню обов'язковості виконання норм міжнародного права, його основних принципів, виробених досвідом поколінь. Вони зобов'язували керівництво будь-якої країни, що опинилась на межі війни, не допустити її. У випадку її початку, докласти зусиль з боку як світової спільноти, так і воюючих сторін по припиненню бойових дій, щоб не допустити загарбання чужих територій. Тобто, у відповідності з міжнародним правом, дотримуватись принципів непорушності кордонів і територіальної цілісності країн. Власне у цьому питанні керівництво росії виявилось порушником одного з основних принципів міжнародного права, а Угорщини та Словаччини, як члени Вишеградської групи, об'єктивно підтримують дії Москви, називаючи в.н. принципи теоретичною казуїстикою. Тобто, вони вироблені міжнародним правом не для дискусій, а для виконання.
- Перед політичними елітами країн Вишеградської групи, і особливо перед Польщею, яка з 1 липня розпочала головування в цьому об'єднанні, постають поважні виклики міжнародного характеру, ускладнені російсько-українською війною. Але, на нашу думку, існуючі розбіжності між країнами Вишеградської групи, поки що не набули непереборного характеру. Вся попередня історія наглядно демонструвала, що в такі складні періоди переважно перемагало розуміння, бо виникаючі міждержавні політико-економічні чвари шкодили у першу чергу країнам четвірки. А ними, одразу ж користалися противники успішного розвитку цього Центральноевропейського регіону.

Список використаних джерел

- Артёмов І. В., (м. Ужгород, Україна), Macháček V., (Czech Republic), Періональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України, <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19914>
- Банахевич Ю., Польське головування у «Вишеграді»: непросте завдання зі складними партнерами, Варшава, 1.07.2024, <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3880682-polske-golovuvanna-u-visegradu-neproste-zavdanna-zi-skladnimi-partnerami.html>
- Бусленко В. В., Політика Словаччини щодо підтримки України в умовах військової агресії росії, Волинський національний університет імені Лесі Українки, «Політичне життя. Political life» 2024, No. 1, <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/15006>
- Війна Росії проти України створила суперечки між урядами Чехії та Словаччини, 21.03.2024 р., <https://zn.ua/ukr/WORLD/vijna-rosiji-proti-ukrajini-stvorila-superechki-mizh-chekhami-j-slovakami-wp-.html>
- Кобзар Ю., ЄС влаштував Угорщині «м'яку ізоляцію» після турне Орбана до Москви й Пекіна, «Politico», 16.07.2024, <https://www.unian.ua/world/viktor-orban-zagnav-ugorshchinu-v-izolyaciyu-cherez-vizit-doputina-12698748.html>
- Кузьменко Ю., Орбан надав ЄС пропозиції про завершення війни в Україні після свого «мирного туру», 15.07.2024, <https://suspilne.media/790489-politico-borrel-vlastue-zasidanna-glav-mzs-es-sob-voni-bojkotuvati-zustric-v-ugorsini/>
- Лебедюк В., Вишеградська четвірка: від ідеї до успішного проекту, <https://eprints.oa.edu.ua/8333/1/Лебедюк.pdf>
- Лідери «Вишеградської четвірки» розійшлися у поглядах щодо агресії РФ проти України, «Європейська правда», «Українська правда», 27.02.2024, <https://www.pravda.com.ua/news/2024/02/27/7444006/>
- Мітряєва С. І., Лендєл М. О., Стряпко А. Д., Крижевський А. М. [та ін.], Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України : *аналіт. доп.*, (Сер.«Міжнародні відносини», вип. 3), Київ 2014.
- Постанова Верховної Ради України. Про основні напрямки зовнішньої політики України, «Відомості ВР України» 1993, № 37.

- Портніков В., Орбан про війну Росії проти України. Про що свідчать заяви прем'єра Угорщини?, <https://www.radiosvoboda.org/a/orban-viynarosiya/31966481.html>
- Свиридюк Ю., Прем'єр Словаччини: Україна повинна відмовитися від територій, щоб припинити російське вторгнення, «Politiko», 22.01.2024 р., <https://suspilne.media/666372-premer-slovaccini-ukraina-povinna-vidmovitisa-vid-teritorij-sob-pripiniti-rosijske-vtorgnenna/>
- Синявський А., «Фіцо: РФ ніколи не поверне Крим Україні та не піде з Донбасу», «Європейська правда», <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/17/7184013>
- Співробітництво в сфері безпеки У4 + Україна: межі можливого, <http://prismua.org/v4ukraine-security-cooperation-limits-possible-ukrainian-perspective/>
- Сійярто звинуватив посольство США в «пропаганді війни», «Європейська правда», 5.05.2023, <https://www.pravda.com.ua/news/2023/05/5/7400887/>
- Цит. за: Чорновіл К., Справа не в тому, чи подобається вам Україна: Павел сказав, чому світ не має забувати про війну, 14.07.2024, <https://www.unian.ua/world/viyna-v-ukrajini-prezident-chehiji-poyasniv-chomu-svit-maye-pereymatisya-situaciyeyu-na-poli-boyu-12695742.html>
- Palata L., *Grupa Wyszegradzka. Czy jest szansa na reset?*, <https://www.dw.com/pl/grupa-wyszegradzka-czy-jest-szansa-na-reset/a-63556831>
- Visegrad Declaration 1991. Declaration on Cooperation between the Czech and Slovak Federal Republic, the Republic of Poland and the Republic of Hungary in Striving for European Integration, <https://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations/visegrad-declaration-110412>
- V4 + Ukraina czy V5? // <https://www.euractiv.pl/section/grupa-wyszegradzka/opinion/v4-ukraina-czy-v5/> (cyt. z ekrana TV, 3.05.2023).

Изложение

Зовнішня політика країн Вишеградської четвірки в умовах російсько-українська війна

Анотація. Стаття присвячена аналізу діяльності об'єднання країн регіону Центральної Європи – Республіки Польща, Чеської і Словацької Республік та Угорської Республіки, яке увійшло до історії під назвою Вишеградська група (V-4, В-4) і їх співпраці з Україною в контексті російсько-української війни.

Автори порівнюють позиції країн Вишеградської групи щодо України напередодні війни, а також широкомасштабної агресії росії проти України.

Нами піднята спроба висвітлити позиції країн Вишеграду стосовно Кремля, специфіку поглядів членів V-4 щодо стратегічних напрямків міжнародної і юридичної діяльності об'єднання в контексті російсько-української війни. Досліджено у порівнянні позиції політичних еліт Польщі, Угорщини, Чехії і Словаччини по відношенню до війни в Україні. У цьому контексті піднято спробу охарактеризувати позицію сторін вже як членів ЄС і НАТО, їх спільних дій, якщо вони справді існують, саме стосовно російсько-української війни.

Такий підхід, на думку авторів, дає можливість, по-перше, проаналізувати і порівняти позиції Польщі, Угорщини, Словаччини і Чехії відносно досліджуваної проблеми, саме як членів Вишеградської четвірки; по-друге, як членів ЄС і НАТО; по-третє, зробити спробу визначити причини, що допровадили до зростання протистояння між країнами V-4. Чи на це дійсно вплинула російсько-українська війна, чи вона тільки поглибила вже існуючі протиріччя у взаєминах між ними. Зроблено спробу визначити місце в цих стосунках України і позицій щодо російсько-української війни країн Вишеграду.

Ключові слова:

Вишеградська група, російсько-українська війна, міжнародні відносини, агресор

STRESZCZENIE

POLITYKA ZAGRANICZNA KRAJÓW GRUPY WYSZEHRADZKIEJ W WARUNKACH WOJNY ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ

Artykuł poświęcony jest analizie działalności zrzeszenia krajów regionu Europy Środkowej – Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej oraz Republiki Węgierskiej, które przeszło do historii pod nazwą Grupy Wyszehradzkiej (V-4, B-4) i ich współpracy z Ukrainą w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej. Autorzy porównują stanowiska krajów Grupy Wyszehradzkiej wobec Ukrainy w latach poprzedzających wojnę oraz na tle zakrojonej na szeroką skalę agresji militarnej Rosji na Ukrainę.

Podjęto próbę naświetlenia stanowiska krajów Grupy Wyszehradzkiej wobec Kremla, specyfikę poglądów krajów członkowskich na strategiczne kierunki międzynarodowej i prawnej działalności zrzeszenia w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej.

Zbadano i porównano stanowisko elit politycznych Polski, Węgier, Czech i Słowacji wobec wojny w Ukrainie. W tym kontekście podjęto próbę scharakteryzowania stanowisk stron jako członków UE i NATO, określenia ich skonsolidowanego stanowiska, jeśli ono rzeczywiście istnieje, zgodnie z ogólnoeuropejską polityką dotyczącą wojny rosyjsko-ukraińskiej i jej praktyczne wdrożenie w życie. Takie podejście, zdaniem autorów, umożliwia, po pierwsze, rozważenie i porównanie stanowisk Polski, Węgier, Słowacji i Czech w odniesieniu do badanego problemu jako członków Grupy Wyszehradzkiej; po drugie, jako członków UE i NATO; po trzecie, wyjaśnieniu narastania sprzeczności między krajami Grupy Wyszehradzkiej, których przyczyną stała się tak naprawdę wojna rosyjsko-ukraińska, czy też tylko pogłębiła ona istniejące już trudności w stosunkach między nimi. Podjęto próbę dokonania pewnej prognozy dalszego rozwoju stosunków między państwami Grupy Wyszehradzkiej, czasu trwania i intensywności udzielanej przez nie pomocy Ukrainie w jej stawianiu oporu agresorowi.

SŁOWA KLUCZOWE:

Grupa Wyszehradzka, wojna rosyjsko-ukraińska, stosunki międzynarodowe, agresor

ABSTRACT

FOREIGN POLICY OF THE VISHEGRAD GROUP COUNTRIES IN THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article analyses the activities of the association of Central European countries – the Republic of Poland, the Czech and Slovak Republics and the Republic of Hungary, which has gone down in history as the Vishegrad Group (V-4, B-4) and their cooperation with Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war. The authors compares the positions of the Vishegrad Group countries towards Ukraine in the years preceding the war and against the background of Russia's large-scale military aggression against Ukraine.

An attempt is made to illuminate the position of the Vishegrad Group countries vis-à-vis the Kremlin, the specificity of the views of the member countries on the strategic directions of the association's international and legal activities in the context of the Russian-Ukrainian war. The position of the political elites of Poland, Hungary, the Czech Republic and Slovakia towards the war in Ukraine was examined and compared. In this context, an attempt was made to characterize the positions

of the parties as members of the EU and NATO, to define their consolidated position, if indeed it exists, in line with the pan-European policy on the Russian-Ukrainian war and its practical implementation. Such an approach, according to the author, makes it possible, firstly, to consider and compare the positions of Poland, Hungary, Slovakia and the Czech Republic with regard to the problem under examination as members of the Visegrad Group; secondly, as members of the EU and NATO; thirdly, to explain the increasing contradictions between the Visegrad countries, which were actually caused by the Russian-Ukrainian war, or whether it only exacerbated the already existing difficulties in relations between them. An attempt is made to make some prediction of the further development of relations between the Visegrad Group countries, the duration and intensity of their assistance to Ukraine in its resistance to the aggressor.

KEYWORDS:

Visegrad Group, Russian-Ukrainian war, international relations, aggressor

AUTORZY:

Владислав Струтинський – к. філос. н., доц. Кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича;

Władysław Strutyński – dr, doc. Katedry Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowicza, v.strutynskyy@chnu.edu.ua; strukvl@gmail.com.

Людмила Струтинська-Струк – к. юрид. н., доц. Кафедри Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Ludmyła Strutyńska-Struk – dr, doc. Katedry Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowicza, lstrstr@ukr.net; l.strutynska-struk@chnu.edu.ua.

Koniec ulicy